

**ACADEMIA NAȚIONALĂ DE INFORMAȚII „MIHAI VITEAZUL”
ȘCOALA DOCTORALĂ „INFORMAȚII ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ”**

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT
**“EVOLUȚIA DIPLOMAȚIEI NAVALE ROMÂNEȘTI
ÎN MEDIUL DE SECURITATE CONTEMPORAN”**

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC
Prof. univ. dr. Ioan DEAC

DOCTORAND
drd. Ioan Gabriel MOISE

BUCUREȘTI,
- 2020 -

PAGINA ALBĂ

CUPRINSUL REZUMATULUI

A. Cuprinsul tezei de doctorat.....	5
B. Cuvinte-cheie.....	5
C. Sinteza ideilor principale.....	5
D. Introducerea tezei de doctorat.....	11
E. Concluziile și propunerile tezei.....	18
F. Bibliografia tezei.....	23

PAGINA ALBĂ

A. CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

INTRODUCERE	7
CAP. 1: Tendințe și evoluții ale mediului de securitate contemporan	13
1.1 Mediul de securitate contemporan – aspecte problematizante.....	13
1.1.1 Fizionomia mediului de securitate contemporan.....	17
1.1.2 Reconfigurarea ordinii globale.....	19
1.1.3 Tendințe ale mediului de securitate contemporan.....	24
1.1.4 Hibriditatea geopolitică și securitară.....	27
1.2 Către o “hibridizare” a mediului de securitate global.....	30
1.2.1 Spirala hibridizării.....	30
1.2.2 De la sistem și convenție la arbitrar și <i>post-modernism</i> geopolitic.....	33
1.3 Securitatea în regiunea extinsă a Mării Negre – tablou sintetic.....	35
1.3.1 Specificități securitare și profilul geopolitic al regiunii.....	35
1.3.2 Evoluții ale mediului de securitate din regiunea Mării Negre.....	38
1.3.3 Federația Rusă – avans strategic în bazinul Mării Negre.....	42
1.3.4. Tendințe de resetare a raporturilor de putere în bazinul Mării Negre.....	46
CAP. 2: Diplomația apărării în arhitectura mediului de securitate contemporan	51
2.1. <i>Diplomație-Securitate-Apărare</i> , raporturi conceptuale fluide.....	51
2.1.1. <i>Diplomație tradițională</i> vs diplomații contemporane, evoluții terminologice și metodologice.....	51
2.1.2. Un raport biunivoc, <i>diplomație - securitate</i>	56
2.1.3. Către o diplomație a apărării.....	58
2.2. Diplomația apărării – abordări contemporane	60
2.2.1. Specificități actuale ale conceptului.....	60
2.2.2. Rolul și funcțiile diplomației apărării în actuala paradigmă de securitate.....	63

2.2.3. Diplomația militară – expresie particulară a diplomației apărării sau spațiu de intersecție multiplă?.....	65
2.2.4. Componente ale diplomației apărării în contemporaneitate. Diplomația <i>gunboat</i> și diplomația navală.....	67
CAP. 3: Evoluția diplomației navale românești.....	73
3.1 Politica și diplomația navală românească până la primul război mondial.....	73
3.1.1 Politica navală.....	73
3.1.2 Diplomația navală	74
3.2. Politica și diplomația navală românească în perioada interbelică.....	77
3.2.1. Politica navală și evoluția forțelor navale române.....	77
3.2.2. Diplomația navală.....	80
3.3 Politica și diplomația navală în perioada postbelică (1945 - 1989).....	81
3.3.1 Politica navală românească sub regimul de ocupație al Armatei Roșii (1944 - 1958).....	81
3.3.2 Politici navale și evoluția Forțelor Navale Române în perioada Tratatului de la Varșovia (1955 - 1989).....	82
3.3.3 Diplomația navală românească postbelică.....	83
3.4 Politica navală și diplomația românească după 1989.....	87
3.4.1 Sinteza politicilor navale și elementelor de diplomație navală românească până în 1989.....	87
3.4.2 Situația recentă și actuală a flotei comerciale (1990-2020).....	89
3.4.3 Diplomația navală românească după 1989.....	90
3.5 Evaluări ale mediului diplomatic privind diplomația navală românească.....	95
CAP. 4: Repere privind Strategia de Securitate Maritimă și Fluvială a României.....	101
4.1. Argumente-cadru privind nevoia unei Strategii maritime și fluviale.....	101
4.2. Strategia Maritimă și Fluvială – răspuns la noile amenințări ale mediului de securitate.....	104
4.2.1. Strategia ca <i>dimensiune diplomatică extinsă</i>	104
4.2.2. Un răspuns colectiv de tip strategic la amenințările de ordin regional.....	107

4.3. Redefiniri conceptuale privind <i>Strategia de Securitate Maritimă și Fluvială a României</i> :	
.....	113
4.3.1 Preambul.....	113
4.3.2 Valori și interese de securitate.....	119
4.3.3 Factorii de insecuritate.....	123
4.3.4 Factorii de securitate.....	124
4.3.5 Forțe și mijloace de securitate.....	126
4.3.6 Managementul integrat.....	127
4.3.7 Surse și resurse de securitate.....	129
4.3.8 Cooperare națională și internațională.....	131
4.3.9 Viziuni de securitate.....	133
CONCLUZII ȘI PROPUNERI.....	139
BIBLIOGRAFIE.....	143
ANEXE.....	161

PAGINA ALBĂ

B. CUVINTE-CHEIE:

diplomația navală, diplomația apărării, diplomația militară, diplomația gunboat, mediul de securitate contemporan, regiunea extinsă a Mării Negre, securitate regională, avans strategic, postmodernism geopolitic, raporturi de putere în regiunea Mării Negre, hibridizare geopolitică, politici navale, raporturi diplomație-securitate-apărare, Strategia de Securitate Maritimă și Fluvială a României, dimensiune diplomatică extinsă, viziuni de securitate.

C. SINTEZA IDEILOR PRINCIPALE

Gradul de impredictibilitate a evoluțiilor securitare în contemporaneitate a crescut aproape exponențial în ultimii ani, iar impredictibilitatea pare a fi devenit singura constantă identificabilă certă a acestui mediu.

În regiunea extinsă a Mării Negre se manifestă în prezent un întreg mecanism de hibridizare a mediului regional de securitate în bazinul Mării Negre, mecanism care confirmă valoarea geopolitică specială a regiunii și care adaugă impredictibilitate specifică actualei situații de securitate de la nivel global.

Specificitatea mediului regional de securitate (în regiunea extinsă a Mării Negre) obligă la dezvoltări conceptuale și structurale ale arhitecturii naționale și aliate de apărare și securitate, pentru combaterea noilor și amenințări din acest mediu. În acest context, devine imperativă reluarea și chiar amplificarea dezbatelor privind rolul și funcțiile diplomației navale în acest context complicat de securitate.

În bazinul Mării Negre, recuperarea avansului strategic de către Federația Rusă reprezintă chiar nucleul ambițiilor revizioniste globale ale Moscovei (și al tendințelor sale de restaurare a puterii la nivel global), iar în centrul politicilor sale revizioniste stă regiunea extinsă a Mării Negre; în acest context, consolidarea reactivă și pro-activă a componentei navale (în cadrul conceptual și funcțional coerent și sistemic al unei *diplomații navale*) ar putea reprezenta fundamentul unor politici și acțiuni în plan internațional care pot fi eficiente la nivel paradigmatic și global; diplomația navală poate deveni astfel factor prioritar de cooperare în acest mediu.

Diplomația navală se exprimă în acest mediu regional de securitate ca *operație de securitate și pace în care forțele și mijloacele participante nu generează violență și creează beligeranță*; această particularitate o poate transforma într-un instrument esențial prin care România poate participa activ la securitatea Mării Negre și la securitatea colectivă în Europa de Sud-Est.

Diplomația navală reprezintă o expresie sectorială, specifică, a celei militare, iar cea din urmă – expresie particulară a diplomației apărării; diplomația navală constituie astfel o expresie de nișă și totodată o formă de manifestare a diplomației apărării; *de facto*, diplomația navală (al cărei concept se suprapune parțial cu cel al diplomației *gunboat*) este deopotrivă atât una de tip coercitiv (aici diferențele de abordare fac din acest tip de diplomație o armă ideologică și strategică de tip ofensiv, mai degrabă a atacului și agresiunii decât una a apărării), cât și una de tip preventiv (mai apropiată de diplomația apărării și în sens restrâns de cea militară), având așadar elemente comune cu diplomația *gunboat* și în plus multe acțiuni de tipul *vizitelor de curtoazie*, care subliniază natura pașnică a acesteia.

Cercetând detaliat etapele de evoluție a diplomației navale românești, constatăm că aceasta are un profil bine conturat și totodată un potențial ridicat de manifestare în plan geopolitic, care a fost probat în numeroase etape istorice; astfel, consolidarea diplomației navale – ca formă specifică a diplomației militare și a apărării – poate genera beneficii considerabile în planul consolidării capacităților naționale și aliate de apărare și securitate în bazinul Mării Negre.

Din această perspectivă, este nevoie de o *dimensiune diplomatică extinsă* care să corespundă necesității asigurării unei securități extinse, concept de referință în cercetările și studiile contemporane. Din această perspectivă, devine clar că cel mai adecvat instrument din categoria diplomatică extinsă trebuie să fie unul care să răspundă imperativului de a proteja zona de maxim interes strategic a României, Marea Neagră. Propunerea noastră este ca, prin elaborarea și implementarea unei Strategii de Securitate Maritimă și Fluvială, să se creeze astfel, la nivel național, un instrument relevant de ordin strategic prin care să se exprime mai eficient, în regiune și nu numai, diplomația națională. Prin crearea acestui instrument de ordin strategic, diplomația navală poate deveni acea dimensiune diplomatică extinsă care lipsește în momentul de față României.

Principalul instrument conceptual de nivel strategic care ar valoriza potențialul diplomației noastre navale l-ar reprezenta astfel elaborarea și adoptarea unei Strategii de Securitate Maritimă și Fluvială a României. Teza noastră propune astfel factorilor de decizie și deopotrivă mediilor de

cercetare să analizeze oportunitatea creării unui instrument de acest gen. Am detaliat în teză principalele beneficii și consecințe ale adoptării și implementării unei Strategii de acest gen, propunând totodată și o schemă de lucru a acesteia, un *draft* al Strategiei, un set de repere a căror dezvoltare poate fi îmbunătățită prin cercetări ulterioare sectoriale.

O Strategie de acest gen ar putea consolida capacitatea de viziune strategică a României și deopotrivă instrumentele prin care România își propune să valorifice prezența ei în regiune. În plan intern, elaborarea și implementarea acestei Strategii ar consolida cadrul conceptual de tip strategic în vederea contracarării amenințărilor la adresa securității naționale din regiunea Mării Negre, ar implica accelerarea programelor de modernizare a armamentelor și tehnicii militare de care dispun Forțele Navale Române, ar pune problema înființării unei noi structuri bine dimensionate în cadrul Forțelor Navale, destinate operațiunilor speciale (al cărei nucleu l-ar reprezenta structura actuală de operații speciale a Forțelor Navale etc.).

Consecințele dezirabile ale unei eventuale adoptări a strategiei propuse ar fi astfel multiple: crearea premiselor pentru o prezență navală națională și aliată permanentă în bazinul Mării Negre, crearea de noi instrumente strategice de răspuns la noile tipuri de amenințări la adresa securității naționale, consolidarea capacităților naționale de apărare, ridicarea la nivel strategic a utilizării Forțelor Navale în bazinul Mării Negre, multiplicarea nivelurilor de apărare armată a țării, diversificarea și extinderea misiunilor de luptă încredințate Forțelor Navale Române, înființarea de noi structuri în componența Forțelor Navale, securizarea alocării unor investiții pe termen mediu și lung în programele sectoriale de achiziții majore, creșterea gradului de conceptualizare și implementare a doctrinei apărării naționale etc.

D. INTRODUCERE

Mediul de securitate contemporan pare a se reinventa structural, într-o dinamică accelerată, care are nevoie de reconceptualizări coerente și funcționale; viteza de evoluție a schimbării sale structurale depășește în mod constant capacitatea mediilor de cercetare de a preveni și cuantifica aceste schimbări; pare că *mediul de securitate contemporan* are tendința de a se *sustrage* cercetării aplicate, de a refuza clarificări terminologice; acesta se diluează permanent conceptual și structural, își modifică rapid conținuturile, fizionomia, instrumentele și formele de manifestare, se *opacizează*

în fața tendințelor comunității academice de a-i crea ori identifica un profil identitar riguros și funcțional. *Mediul de securitate contemporan* se reinventează sistemic, cu o viteză care precede capacitatea noastră analitică și predictivă (care o *surprinde* chiar) și cu forme hibride, cameleonice, insidioase, care fac ca studiile și analizele de securitate să devoaleze mai degrabă expresiile deja manifestate ale acestui mediu și nu tendințele sale de evoluție. Gradul de impredictibilitate a evoluțiilor securitare în contemporaneitate a crescut aproape exponențial în ultimii ani, iar impredictibilitatea pare a fi devenit singura constantă identificabilă certă a acestui mediu.

Impredictibilitatea mediului de securitate contemporan devine astfel o problemă majoră a oricărui studiu de securitate, a oricărei analize tematice, practic – *problema zero* a acestora, *provocarea zero* a analizelor securitare.

În acest context, preocuparea permanentă prioritară a mediilor academice, în perioada contemporană, în domeniul cercetării mediului de securitate contemporan, o reprezintă rezolvarea problemei ambiguității și impredictibilității acestui mediu prin identificarea constantelor și liniilor sale de forță – și deopotrivă prin formularea de predicții funcționale care să reducă riscul unor noi derapaje securitare de impact major. Această provocare paradigmatică a generat interesul nostru pentru tema cercetării noastre.

Cercetarea noastră pleacă de la premisa că *diplomația navală* reprezintă o noțiune încă ambiguă și episodică în literatura de specialitate și că, după numeroase transformări care au avut loc pe plan internațional, se pot consemna, analiza și cerceta noi modalități de manifestare a diplomației navale, la nivel global, regional și național. În acest sens, devine deosebit de utilă cercetarea evoluției diplomației navale în ultimele trei decenii, mai ales că mediul în interiorul căruia aceasta s-a manifestat, *mediul de securitate*, s-a reconfigurat în mod repetat și și-a modificat radical trăsăturile specifice.

Principalul obiectiv al cercetării noastre îl reprezintă analizarea evoluției diplomației navale românești în cadrul acestui mediu volatil de securitate. *Evoluția diplomației navale românești* va fi astfel *unitatea tematică* în interiorul căreia vom cerceta funcționarea mediului de securitate contemporan.

Opțiunea pentru această *unitate tematică* este mai mult decât firească, este aproape obligatorie, din perspectiva *back-ground*-ului nostru profesional. În ultimii treizeci de ani, am participat în mod direct la acțiuni de diplomație navală, am *produs* diplomație navală, am avut la dispoziție un întreg arsenal de mijloace și instrumente pentru a analiza *de jure* și *de facto* domeniul

diplomației navale, am avut acces la resurse de documentare, am fost *subiect* și vector de manifestare a acesteia. Tot acest complex favorizant mi-a creat competențe directe de analiză a fenomenului diplomației navale române și premisele necesare pentru o cercetare coerentă, integrală și funcțională a domeniului.

Tema prioritară a cercetării noastre va fi astfel identificarea mijloacelor, formelor, vectorilor și instrumentelor de exprimare a diplomației navale românești în actualul context de securitate, în mediul securitar contemporan.

Este evident că principalele greutăți ale temei sunt generate de ambiguitatea tematică a celor două concepte care fixează cadrul general al obiectului nostru de cercetare, “mediul de securitate contemporan” și “diplomația navală”. Pentru fiecare din aceste concepte vom încerca să propunem clarificările terminologice necesare, reducând la maximum riscul ambiguității – care, în evaluarea noastră, reprezintă principalul risc analitic al unei lucrări de acest gen. Vom propune astfel clarificări și definiții, vom preciza cu maximă claritate parametrii analizei, precum și contextul în care vom opera cu cele două concepte.

O primă problemă de natură metodologică a cercetării noastre o reprezintă complexitatea abordării noțiunii de *mediu de securitate contemporan*, concept care își probează utilitatea maximă exclusiv în condițiile unor exigențe de cercetare riguros identificate și exploatate.

O a doua problemă implicită a funcționării acestei noțiuni este dată de reducerea contradicțiilor terminologice generate în mod direct de interesele actorilor statali și non-statali de a defini mediul de securitate contemporan (și elementele acestuia) în termeni convenabili ideologiilor naționale și intereselor statale gestionate prin aceste ideologii.

Vom trece astfel în revistă, vom analiza și cerceta principalele aspecte problematizante ale definirii mediului de securitate contemporan și vom argumenta opțiunea noastră terminologică.

O a treia problemă pe care o intuim va fi cea a identificării componentelor acestuia și a formelor, mecanismelor, actorilor și instrumentelor sale predilecte de manifestare.

Va fi necesar, pentru ca tema noastră de cercetare să genereze concluzii aplicabile, nu numai să identificăm corect fizionomia mediului de securitate contemporan ca sistem, ci și modul de funcționare a acestuia, tendințele și evoluțiile identificabile, hibriditățile sale geopolitice și securitare, efectele deoalării acestuia asupra ordinii globale și, în particular, asupra securității regionale și naționale.

Suntem convinși că, printr-o cercetare aplicată, vom ajunge firesc la concluzii care ne permit să aducem plus-valoare cercetării actuale a domeniului. Pornim de la premisa că actualul mediu de securitate contemporan se exprimă prin manifestări recognoscibile în modelele anterioare și că, astfel, putem vorbi despre o spirală a modelelor securitare, despre o *spirală a hibridizării* – vom încerca să identificăm un *modus operandi* al acesteia.

Obiectivele cercetării noastre, în acest plan, vizează nu doar cercetarea actualelor forme de manifestare caracteristice mediului de securitate contemporan, ci și cuantificarea tendințelor actuale de manifestare și, de ce nu, formularea de predicții privind resorturile autogenerative ale acestui mediu și viitoarele forme și expresii de manifestare ale acestuia care vor rezulta din identificarea, formularea și aplicarea corectă a premiselor de cercetare.

Cercetarea noastră va avea în mod permanent ca obiectiv implicit crearea de plus-valoare analizelor în domeniu prin formularea argumentată a unor predicții cu privire la mutațiile acestui mediu.

În ceea ce privește noțiunea *diplomație navală*, în acest domeniu obiectivele și metodele cercetării noastre vor fi diferite. Vom avea în vedere, prioritar, definirea conceptului de bază, întrucât literatura de specialitate este, aici, extrem de săracă. În momentul de față există mai multe căi de abordare a *diplomației navale*, de la contestarea termenului până la augmentarea conotativă a acestuia. Într-un anumit fel, putem aprecia că cercetarea noastră se confruntă cu provocări teoretice semnificative – bunăoară, chiar cu o interogație teoretică substanțială care pune sub semnul întrebării însăși autonomia conceptuală și funcțională a diplomației navale. În pofida demersurilor consistente de clarificare și sistematizare terminologică și metodologică, la momentul actual, cercetătorul întâmpină un impas formal: literatura de specialitate nu favorizează, în prezent, certificări ale termenului. Pe de altă parte, privim acest presupus impas tocmai ca pe un catalizator al temei și cercetării noastre, iar beneficiile vor fi maximalizate tocmai prin perspectiva noutății, relevanței dar și originalității demersului nostru. Ca atare, vom insista și asupra argumentării autonomiei conceptuale a diplomației navale, înainte de a puncta reperele *evoluției* ei. *Diplomația navală* este foarte puțin cunoscută și utilizată inclusiv în documentele programatice oficiale ale decidenților, fie ei militari sau civili; o penurie similară există și în mediile de cercetare; mai mult, tema abordată se află la nivel de pionierat pe plan intern, în România.

În aceste condiții, vom încerca astfel, în teza de față, să statuăm un profil teoretic bine definit al *diplomației navale* și să propunem propriile definiții și perspective ale acestei noțiuni,

pentru ca ulterior acestea să fie preluate și să circule amplu în mediile de specialitate. Vom defini cu maximă acuratețe termenul și vom explica și argumenta de ce se poate vorbi în momentul de față despre o *diplomație navală* ca expresie autonomă și funcțională a *diplomației clasice*.

Pentru a explica resorturile denotative și conotative ale termenului, ne vom folosi mai întâi de un termen corelat, *diplomația apărării*, termen care a intrat deja în uzul cercetării actuale, mai ales prin studii de specialitate provenite de peste Ocean. Vom explica astfel raporturile dintre *diplomația apărării* și *diplomația navală*, printr-o cercetare comparativă a acestora. Vom decupa profilul identitar propriu al diplomației navale și vom explica parametrii în care acest concept operează și funcționează în mod autonom.

În momentul de față, există autori (inclusiv români) care au încercat să promoveze acest concept în literatura de specialitate, însă rezultatele studiilor lor rămân, în prezent, neconcludente – conceptul nu s-a impus încă în literatura de specialitate. Așadar, în acest domeniu, folosindu-ne de *precursorii* domeniului, vom lărgi spațiul de analiză și vom fundamenta și mai solid cercetarea pe această temă, cu obiectivul implicit de a propune cercetării românești actuale trecerea de la simpla afirmare a conceptului la fundamentarea consolidată a acestuia și la utilizarea sa într-un câmp riguros și autonom de cercetare.

Un element suplimentar de originalitate și relevanță îl va reprezenta, astfel, explicarea evoluției diplomației navale în mediul de securitate contemporan, domeniu cu totul nou în cercetarea la nivel național și chiar global. Cercetarea noastră pleacă, în acest domeniu, de la rezultatele unei exegeze care a încercat mai degrabă să aducă în atenția cercetătorilor diplomația navală ca și concept autonom, nepropunând în schimb modele de funcționare ale acesteia în mediul de securitate contemporan. Tentativele precedente s-au rezumat la a defini diplomația navală, eventual în raporturi corelate cu diplomația clasică și cu cea a apărării și la a defini *diplomația navală*.

Studiul nostru va conecta diplomația navală cu mediul de securitate contemporan și va propune astfel, în premieră, o cercetare aplicată privind evoluția diplomației navale în acest mediu, în ultimii treizeci de ani (cu accent pe evidențierea transformărilor care au vizat rolul, funcțiile, modalitățile de expresie, contextul și circumstanțele, vectorii, limbajele acesteia etc.).

Vom fundamenta cercetarea inter-conectării menționate pe baza premiselor de cercetare deja existente, lărgind gradual câmpul cercetării spre mediul de securitate contemporan în integralitatea sa.

Atingerea obiectivului prioritar al cercetării, cel de a identifica și cerceta transformările fundamentale ale diplomației navale în ansamblul său, evidențiind regulile și mecanismele de evoluție a rolului, funcțiilor și limbajelor acesteia, ne va permite totodată să formulăm propuneri ce pot îmbunătăți performanțele diplomației navale românești. În acest sens, vom putea elabora și fundamenta, la finalul cercetării noastre, un set de repere conceptuale ale unei viitoare Strategii de Securitate Maritimă și Fluvială a României. În momentul de față, o astfel de strategie lipsește. Suntem convinși că cercetarea noastră va proba necesitatea elaborării unei strategii în acest domeniu, propunând totodată o schiță a Strategiei respective, un sumar executiv al acesteia. Viitoarea Strategie de Securitate Maritimă și Fluvială a României ar putea reprezenta astfel instrumentul optim al diplomației românești a apărării în regiunea Mării Negre.

Obiectivul general-cadru al cercetării îl reprezintă identificarea mecanismelor de evoluție a diplomației navale, a dinamicii transformărilor rolului, funcțiilor și mijloacelor ei de manifestare, plecând de la modalitățile specifice de manifestare a acesteia în urmă cu trei decenii și ajungând la modalitățile de manifestare în actualul mediu de securitate. Dinamica accelerată a transformărilor acestui mediu a produs modificări repetate ale cadrului general și particular de exercitare a diplomației navale, iar aceste manifestări sunt analizate detaliat în cercetarea de față.

În subsidiar, cercetarea noastră va viza și atingerea unor obiective secundare, precum: identificarea constantelor structurale, modurilor de manifestare și tendințelor de modificare a mediului de securitate contemporan; formularea de propuneri privind viitoarele configurări ale acestuia; argumentarea autonomiei semantice și funcționale a diplomației navale; identificarea profilului identitar al acesteia; explicarea rolului și funcțiilor acestuia în cadrul mediului de securitate contemporan; elaborarea unor propuneri privind schița unei Strategii de Securitate Maritimă și Fluvială a României.

Scopul final al lucrării noastre îl reprezintă elaborarea unui studiu integrat de securitate pe tema propusă care să intre în circulația academică, a mediilor de experți și deopotrivă a factorilor de decizie în domeniul politicii navale a României, care să aducă plus-valoare eforturilor de cercetare a mediului de securitate contemporan și să reprezinte fundamentul și/sau punctul de plecare al viitoarelor analize și studii privind diplomația navală.

Vom utiliza, în cercetarea de față, câteva metode de cercetare a căror combinare reprezintă fundamentul atingerii obiectivului nostru științific.

În ceea ce privește descrierea fizionomiei și modului de funcționare a mediului de securitate contemporan, ne vom fundamenta demersul pe analiza calitativă, precum și pe comprehensiunea paradigmatică, singura care poate propune soluții funcționale de reducere a ambiguității conceptuale dar și semantice a domeniului. În momentul de față, mediul de securitate contemporan este supra-conceptualizat, iar excesul de conceptualizare a produs multiple ambiguități, cu efecte distructive și în plan semantic: *securitatea* își modifică permanent propria autonomie semantică, la intersecția și sub presiunea conceptelor și realităților corelate acesteia. În acest sens, cercetătorii și decidenții menționează tot mai des conceptul *securitate extinsă*, utilizat și în cele mai recente documente strategice în domeniu ale Statului Român. Vom propune astfel concepte care pot reduce și rezolva la nivel paradigmatic problematicile esențiale ale domeniului. Vom opera astfel cu o *piramidă metodologică*, la baza căreia operează analiza calitativă și de conținut, urmate la nivelul superior de analiza mentalităților și mega-tendințelor, cu inter-conectivități metodologice la fiecare nivel specifice analizei strategice, pentru ca la vârful piramidei să aplicăm operatori specifici comprehensiunii paradigmatică. De asemenea, pentru formularea de propuneri credibile privind tendințele și proiecțiile de manifestare a actualului mediu securitar este nevoie de aplicarea unor metode combinate de inducție analitică și proiectare a scenariilor, metode fără de care cercetarea noastră s-ar opri la un nivel pur descriptiv, lipsit de relevanța pe care le implică tema însăși și premisele cercetării noastre. Am apreciat că metoda proiecției scenariilor, al cărei obiectiv prioritar îl reprezintă minimizarea gradului de incertitudine, reprezintă cea mai adecvată metodă de cercetare a acestui domeniu, având în vedere gradul ridicat de impredictibilitate al evoluțiilor mediului de securitate contemporan.

Pentru conținuturile privind diplomația navală, efortul nostru de cercetare va implica prioritar analiza calitativă și analiza discursului, integrate într-o analiză istorică, prin care, pornind de la “fotografia” stadiului actual al cercetării, să monitorizez producerea de schimbări diacronice ale acestui tip particular de diplomație, pe o perioadă mai mare de timp, pentru a putea evidenția cauzalități și schimbări structurale; totodată, să aplic metode de analiză a discursului, folosindu-mă, prioritar, de datele și rezultatele cercetării în domeniu existente în momentul de față. Combinarea metodelor de cercetare în funcție de temele cercetării, dar și de logicile structurale ale acesteia, va reprezenta o permanență a efortului nostru.

Suntem extrem de convinși că de rezultatele cercetării noastre vor putea beneficia atât cercetătorii și analiștii mediului de securitate contemporan, cât și reprezentanții structurilor de

intelligence și factorii decidenți în domeniul politicilor militare și navale. Evaluările prezentului studiu privind manifestările, tendințele și proiecțiile mediului de securitate contemporan pot fi utile prioritar experților și analiștilor în domeniu din România, iar analiza noastră privind diplomația navală poate constitui un reper fundamental al oricăror studii viitoare în acest domeniu și, totodată, un factor catalizator și un model structural pentru viitoare demersuri privind elaborarea și implementarea unei Strategii de Securitate Maritimă și Fluvială a României.

E. CONCLUZIILE ȘI PROPUNERILE TEZEI

Pornită de la o provocare teoretică (interogația privind posibila autonomie a conceptului *diplomație navală*), cercetarea de față și-a stabilit ca premise identificarea, analizarea și cercetarea constantelor diplomației navale, a trăsăturilor acesteia, a conexiunilor sale cu diplomația apărării, cu cea militară, cu diplomația clasică, tradițională și modernă, precum și a specificităților modului propriu de manifestare în România a acestei *diplomații navale*. Din acest motiv, apreciem că actuala cercetare evidențiază suplimentar faptul că problematica securității la Marea Neagră și pe fluviul Dunărea are stringentă nevoie de un model analitic integrat, pluridisciplinar, în care expertiza științifică să poată utiliza datele actuale ale mai multor științe, precum și datele empirice ale cunoașterii obținute prin activitatea practică în domeniul diplomației navale. Sunt convins că obiectivele cercetării noastre au fost atinse punct cu punct.

Obiectivul general al prezentei lucrări a fost cel de a realiza o cercetare a diplomației navale, evidențiind corelările acesteia cu diplomația clasică și cu specificitățile mediului actual de securitate și conturând rolul acesteia într-o viitoare Strategie de Securitate Maritimă și Fluvială, extrem de necesară României la acest moment.

În elaborarea acestei cercetări am încercat în mod permanent să reduc ambiguitatea terminologică, să îmi asum o perspectivă proprie de interpretare și să demonstrez viabilitatea acesteia, pornind de la premise corect formulate și demonstrate în mod credibil, cu instrumente științifice.

Una dintre principalele probleme a reprezentat-o în mod permanent diversitatea conceptuală și terminologică a subiectelor cercetării: o altă dificultate a constat în realizarea sintezei specifice evoluției diplomației navale românești, având în vedere că dificultățile întâmpinate în argumentarea existenței acesteia (firești, în absența unor repere ferme ale cercetării anterioare) au amprentat și

afectat în mod direct efortul de a identifica în mod exhaustiv acțiunile de diplomație navală (am identificat câteodată, pe parcursul cercetării, prin exces de interpretare, corectat ulterior, acțiuni de diplomație chiar și acolo unde am putea vorbi doar despre fenomene și manifestări asociate).

Studierea literaturii de specialitate a evidențiat și nevoia unei extinderi a cercetării către alte domenii de expertiză, în special din zona de politică externă, pentru a reuși să abordăm tematica diplomației navale într-o paradigmă comună, *diplomație publică – diplomație navală*.

Contribuția la culegerea datelor a fost una semnificativă; am reușit să obținem informații utile din surse credibile și cu autoritate și să utilizăm metode adecvate naturii temei, pornind de la metodele izvoarelor istorice, continuând cu metode de analiză strategică, de conținut, calitativă etc., dar și cu metoda observării.

De cele mai multe ori, chiar domeniul de activitate al subsemnatului a reprezentat o premisă favorabilă credibilității și calității cercetării – funcția de comandant al Navei Școală *Mircea* mi-a oferit prilejul ca, pe parcursul celor aproape 17 ani, să particip efectiv, să observ și să culeg date chiar din miezul evenimentelor la care am participat, astfel încât elementele de noutate în planul diplomației navale au fost nu numai de natură teoretico-metodologică, ci și practice.

Întreaga lucrare s-a realizat având ca obiect prioritar de cercetare dinamica actualului mediu de securitate, iar cercetarea funcționării diplomației navale în mediul de securitate contemporan a relevat că nevoia eficienței diplomațiilor sectoriale crește proporțional cu gradul de complexitate și impredictibilitate al mediului de securitate în cadrul căruia se exprimă.

Ca rezultat al cercetării, am formulat definiții ale termenului de *diplomație navală*, am propus câteva trăsături și constante de manifestare ale acesteia, am realizat un decupaj teoretic al *diplomației navale* față de diplomația apărării și diplomația clasică și am clarificat multe aspecte controversate pe temele propuse spre cercetare.

La finalul cercetării noastre, rezultă că *diplomația navală* reprezintă o operație de securitate și pace în care forțele și mijloacele participante nu generează violență și creează beligeranță; această nuanță o poate transforma într-un instrument esențial prin care România poate participa activ la securitatea Mării Negre și la securitatea colectivă în Europa de Sud-Est. Am argumentat, de asemenea, că diplomația navală nu poate fi exercitată decât în condițiile existenței unei marine naționale bine administrate și că acest tip particular de diplomație se poate manifesta ca un instrument al strategiei maritime și fluviale, atât în apele teritoriale, cât și în cele internaționale, într-un cuvânt, în zonele de interes maritim.

Am reușit să deschidem câteva posibile direcții de urmat în cercetările viitoare – mecanismul de hibridizare a mediului regional de securitate în bazinul Mării Negre, statuarea unor repere metodologice în cercetarea evoluției diplomației navale, identificarea profilului propriu al diplomației navale în raport cu diplomația apărării și diplomația clasică, elaborarea unui set integrat de propuneri privind Strategia maritimă și fluvială a României (principii, direcții, obiective etc).

Lucrarea de față contribuie la evidențierea detaliată a strânselor conexiuni între diplomația publică și diplomația navală și permite totodată deschiderea unor noi direcții de cercetare care vor putea permite analiza și cercetarea mecanismelor organizaționale și funcționale ca parte a optimizării lor.

Suntem convinși că elementele cercetării noastre vor motiva experții în diferite domenii (diplomație, arta și știința militară, politologie, științele securității, teoria și istoria relațiilor internaționale) în a o parcurge și valorifica. Apreciem că rezultatele cercetării noastre științifice vor fi utile în mod special colegilor mei din Forțele Navale Române, inclusiv prin diseminarea acestora în cadrul Conferințelor științifice periodice și în Buletinul științific la Marinei militare, precum și în alte publicații similare din Armata Română. Vor putea beneficia de rezultatele prezentei cercetări și profesorii și studenții Academiei Navale, dar și opinia publică interesată de subiect, prin intermediul *think-tank*-urilor care organizează Conferințe și mese rotunde pe teme de securitate și stabilitate la Marea Neagră.

Cercetarea noastră a evidențiat, de asemenea, nevoia unei politici navale naționale coerente nu numai la nivelul UE și al Alianței Nord-Atlantice, pe mările și oceanele lumii, dar în mod particular în Marea Neagră, iar *borna zero* o poate reprezenta (re)definirea intereselor maritime și fluviale ale României care să reprezinte fundamentul unui document programatic de tipul unei Strategii de securitate maritimă și fluvială, strategie pe care am analizat-o în ultimul capitol. În consecință, nevoia elaborării unei *Strategii proprii de securitate maritimă și fluvială în zona de responsabilitate a României* este cât se poate de evidentă și distinge ca prioritate, interesul comun atât al statelor riverane, dar și al actorilor internaționali, NATO și UE, pentru asigurarea securității naționale prin dezvoltarea unor capacități de reacție optime, regionale și zonale, care să asigure un răspuns oportun și eficient la provocările și, în ultimul timp, chiar sfidările mediului actual de securitate euroasiatic și să acorde în acest fel siguranță și încredere tuturor cetățenilor europeni.

S-a putut astfel evidenția că, fără forțe navale credibile sprijinite și de celelate categorii de forțe și fără o alocare bugetară adaptată la obiectivele impuse de decidenți, nivelul de securitate pe

principala direcție de propagare a amenințărilor (Marea Neagră) va fi greu de realizat. În mod particular, finanțarea Programului Naval de modernizare și înzestrare cu noi platforme multirol poate conduce la atingerea celor trei direcții definitorii ale misiunii Forțelor Navale Române: apărarea, descurajarea și respingerea oricărei agresiune împotriva teritoriului național dinspre mare și fluviu.

Cercetarea noastră duce totodată la concluzia că România de astăzi, aflată în structurile euro-atlantice de securitate, trebuie să fie interoperabilă nu numai la nivelul de instruire dar și la cel legislativ. Or, ținând cont de evoluția rapidă a mediului de securitate internațional, regional și zonal, apreciem că este obligatoriu ca și țara noastră să completeze galeria țărilor cu interese navale, care își ghidează securitatea și apărarea după Strategii Navale, motiv pentru care consider că, o *Strategie de Securitate Maritimă și Fluvială* nu trebuie să fie o confundată ca fiind proprie numai Forțelor Navale (maritime și fluviale), ci tuturor categoriilor de forțe ale Armatei și instituțiilor civile care acționează pe mare și fluviu. De asemenea, se poate aprecia că strategia menționată trebuie să cuprindă un capitol distinct - *Strategia Navală*, în care unul dintre instrumentele acesteia să fie *diplomația navală*, concepția fundamentală putându-se concentra pe apărarea cu forțe proprii a intereselor noastre maritime și fluviale și în cooperare cu partenerii sau aliații a intereselor maritime internaționale. Pentru aceasta România are nevoie de forțe navale moderne și competitive, pregătite să facă față tipurilor de amenințări ale mileniului III.

Atingerea obiectivului fundamental al cercetării, cel de a evidenția reperele funcționale ale evoluției diplomației navale românești în cadrul actualului mediu de securitate, a fost posibilă prin parcurgerea unei bibliografii bogate și adecvate, care a inclus cercetări și studii din domeniile militar și civil, publicații de specialitate etc. Totodată, se poate aprecia ca nerealizare de parcurs îndeplinirea parțială a obiectivului implicit de a acoperi întreaga literatură de specialitate; în condițiile actualului *boom* editorial și informațional, este practic imposibilă parcurgerea *in integrum* a acesteia.

Valoarea cercetării noastre rezidă, înainte de toate, în alegerea unei teme de interes pentru mediile de cercetare, în abordarea sistemică a conceptelor de bază, în organizarea unei argumentații credibile și adecvate, în stabilirea unei noi borne a cercetării pe această temă, precum și în formularea de puncte de vedere utile ce pot fi cercetărilor viitoare.

PAGINĂ ALBĂ

F. BIBLIOGRAFIA TEZEI

I. LEGI, ORDONANȚE ȘI HOTĂRĂRI DE GUVERN

Legea de organizare a Marinei Militare din anul 1898.

Ordinul Marelui Stat Major nr. CL.006 din 16.07.1969.

Decretul nr. 38/1972 (devenit Legea 31/1972).

Legea 14/1972 privind Apărarea Națională a R.S.R., 1973.

Convenția Națiunilor Unite privind dreptul mării din 10 decembrie 1982, Montego Bay/Jamaica, Monitorul Oficial nr. 300/21.11.1996.

Legea nr. 17/07.08.1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue și al zonei economice exclusive ale României, modificată prin Legea nr. 36/2002.

Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019 – O Românie puternică în Europa și în lume,

http://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf

Strategia Europeană de Securitate. O Europă sigură într-o lume mai bună, <http://consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/031208ESSIIRO.pdf>

II. REGULAMENTE ȘI INSTRUCȚIUNI MILITARE ROMÂNEȘTI

*** *FN-1 Doctrina Forțelor Navale*, Tipografia Direcției Tipografice Maritime, București, 2010.

F.N. (1.3.), Doctrina pentru operații a forțelor navale, Ministerul Apărării Naționale, Statul Major al Forțelor Navale, Tipografia Direcției Tipografice Maritime, București, 2012.

*** *Manualul NATO*, Ministerul Informațiilor Publice (Traducere din Office of Information and Press, NATO, Bruxelles, Belgium, 2001; *România-NATO*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2002.

Dispoziția Ministrului Apărării Naționale, cu nr. AR 0021, din 15 ianuarie 1976.

III. REGULAMENTE ȘI INSTRUCȚIUNI MILITARE STRĂINE

National Security Strategy of the United States of America, 2017 (available online at <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>).

Strategia de Securitate Națională a Rusiei până în 2020 (2010), <http://wikidot.com/russia-s-national-security-strategyto-2020>

IV. LUCRĂRI DE AUTORI ROMÂNI

Anton, Stan (coord.), *Conferința Internațională Strategii XXI cu tema "Complexitatea și dinamismul mediului de securitate"*, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, 24-25 noiembrie 2016, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2016.

Stan, Anton (coord.), *Evaluare strategică 2014*, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2014.

Stan, Anton (coord.), *Evaluare strategică 2016. Crize și provocări la adresa securității internaționale*, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2017.

Stan, Anton, Sarcinschi, Alexandra (coord.), *Proceedings – International Scientific Conference XXI – 12th edition. The complex and dynamic nature of the security environment*, vol. 1-2, Centre for Defence and Security Strategies Studies, november 25-26 2014, Carol I National Defence University Publishing House, Bucharest, 2014.

Anton, Stan, Țuțuianu, Iuliana Simona (coord.), *Conferința Internațională Strategii XXI cu tema "Complexitatea și dinamismul mediului de securitate"*, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, 11-12 iunie 2015, vol. 1 și 2, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2015.

Asofie, Virgil, *Apărarea comunicațiilor maritime*, Editura Militară, București, 2004.

Atanasiu, Mirela, Răpan, Daniela (coord.), *Conferința Internațională Strategii XXI cu tema "Complexitatea și dinamismul mediului de securitate"*, vol. 1 și 2, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, 21-22 noiembrie 2013, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2013.

Atanasiu, Traian, *Puterea maritimă și diplomația navală*, Editura Militară, București, 1998.

Atanasiu, Traian, Zemba, Grad, Vasile, Mihai, Cornel, Marin, Gheorghe, *Puterea maritimă și diplomația navală*, București, Editura Militară, 1998.

Bădălan, Eugen, Valentin, Arsenie, Văduva, Gheorghe, *Eseu despre arta strategică*, Editura Militară, București, 2005.

Băhnăreanu, Cristian; Dinu, Mihai-Ștefan (editors), *Common and national interests within EU framework*, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", București, 2012.

Băhnăreanu, Cristian, Atanasiu, Mirela (coord.), *Conferința Internațională Strategii XXI cu tema "Complexitatea și dinamismul mediului de securitate"*, vol. 1 și 2, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, 22-23 noiembrie 2012, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2012.

Berca, Alexandru, *Ucraina: un punct de vedere geopolitic*, Editura TopForum, București, 2014.

Bîrdeanu, Nicolae, Nicolaescu, Dan, *Contribuții la istoria Marinei Române*, vol. I, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1979.

Biró, Daniel, (coord.), *Relațiile internaționale contemporane: teme centrale în politica mondială*, Editura Polirom, Iași, 2013.

Bogzeanu, Cristina, *Evoluția mediului de securitate în zona extinsă a Mării Negre și influența acestuia asupra configurării forțelor navale ale României pe termen mediu și lung*, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", București, 2012.

Calopăreanu, Gheorghe, *Complexul de securitate „Zona Extinsă a Mării Negre”*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012.

Cărciumaru, Florian (coord.), *Evaluare strategică 2017. Noi provocări într-o lume tot mai fracturată*, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2018.

Cărciumaru, Florian (coord.), *Evaluare strategică 2018. Tendințe și probleme de securitate pe glob*, monografie, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2018.

Cărciumaru, Florian, Atanasiu, Mirela (coord.), *Proceedings – International Scientific Conference XXI. The complex and dynamic nature of the security environment*, vol. 1-2, Centre for Defence and Security Strategies Studies, november 27-28 2018, Carol I National Defence University Publichins House, Bucharest, 2018.

Cărciumaru, Florian, Băhnăreanu, Cristian (coord.), *Conferința Internațională Strategii XXI cu tema “Complexitatea și dinamismul mediului de securitate”*, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, 7-8 decembrie 2017, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2017.

Cărciumaru, Florian, Bogzeanu, Cristina (coord.), *Proceedings – International Scientific Conference XXI. The complex and dynamic nature of the security environment*, vol. 1-2, Centre for Defence and Security Strategies Studies, november 14-15 2019, Carol I National Defence University Publichins House, Bucharest, 2019.

Chifu, Iulian, *Gândire strategică*, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, București, 2013.

Chifu, Iulian, Bălășoiu, Narciz (coord.), *Prospectives studies of the Wider Black Sea region*, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, București, 2018.

Chifu, Iulian, Nantoi, Oazu, Sushko, Oleksandr, *Percepția Rusiei în România, Republica Moldova și Ucraina*, Editura Curtea Veche, București, 2010.

Condur, Ion, *Influența Noului Concept Strategic NATO asupra perspectivelor Forțelor Navale în contextul geopolitic actual* (Lucrare de curs), Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2011.

Chițac, Vergil, Păvăloiu, Mariana, *Cel dintâi voiaj al N.S. „Mircea”*, Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, Constanța, 2015.

Ciorbea, Valentin, Atanasiu, Carmen, *Flota Maritimă Comercială Română. Un Secol de Istorie Modernă. 1895–1995*, Editura Fundației “Andrei Șaguna”, Constanța, 1995.

Ciorbea, Valentin, *Istoricul Navelor Școală Mircea., vol. II, Nava Școală” Mircea”*, Constanța, Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, 1999.

Ciorbea, Valentin, *Istoricul Navei Școală Mircea – Epopeea 75 (17mai 1939 – mai 2014)*, Editura Academiei Navale “Mircea cel Bătrân”, Constanța, 2014.

Cioroianu, Adrian, *Geopolitica Matrioșkăi - Rusia postsovietică în noua ordine mondială*, vol. I, Editura Curtea Veche, București, 2009.

Ciuchi, Constantin, *Istoria marinei române în curs de 18 secole*, Tipografia Ovidiu, Constanța, 1906.

Ciuchi, Constantin, *Istoria Marinei Române în curs de 18 secole. De la Împăratul Traian până în al 40-lea an de domnie a MS Regelui Carol I*, Constanța, Tipografia Ovidiu, 1906.

Constantin, Ionuț, *Rusia. Paradigma eurasiatică între teorie și realități*, Editura TopForum, București, 2014.

Crăciun, Ioan, *Prevenirea conflictelor și managementul crizelor*, curs, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2004.

Crăciunoiu, Cristian, *Corăbii străbune*, București, Editura Sport Turism, 1983.

Deac, Ioan, *Introducere în teoria negocierii*, Editura Paideia, București, 2002.

Deac, Ioan, Ioniță Mirela, *Tehnici universitare de cercetare și de redactare științifică*, curs universitar, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015.

Dinu, M. Ștefan, Alexandrescu, G., *Surse de instabilitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.

Dungaciu, Dan (coord.), *Enciclopedia de diplomație*, Editura RAO, București, 2019.

Duțu, Petre (coord.), *Echilibrul de putere și mediul de securitate. Sesiunea anuală de comunicări științifice cu participare internațională*”, vol. 1 și 2, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, 17-18 noiembrie 2011, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2011.

Duțu Petre, Dinu, Mihai-Ștefan, *Politica europeană de securitate și apărare – cadrul de manifestare și dezvoltare a intereselor de securitate națională*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.

Enăchescu, Corneliu, *Amintiri din Marina Militară 1947 – 1990*, ediția a II-a revizuită și adăugită, Editura Sitech, Craiova, 2012.

Fati, Sabina, *Singură pe Drumul Mătășii. 80 de zile, 15.000 km, 2500 de ani de istorie*, Editura Humanitas, București, 2015.

Fati, Sabina, *Ocolul Mării Negre în 90 de zile. Șapte țări, opt granite și o lovitură de stat prime-time*, Editura Humanitas, București, 2016.

Filip, Adrian, *Puterea maritimă - factor de influență în evoluția umanității*, Editura Hidrografică Maritimă, Constanța, 2011.

Florescu, G.G., *Navigația în Marea Neagră, prin Strâmători și pe Dunăre. Contribuții la studiul dreptului riveranilor*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1975.

Fluture, Gheorghe, *Renașterea Armatei Române. Documente istorice din perioada Regulamentului organic 1829-1858*, Galați, 1937.

Frunzeti, Teodor, *Conflict și negociere în relațiile internaționale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.

Frunzeti, Teodor, *Diplomația apărării*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.

Frunzeti, Teodor, *Globalizarea securității*, Editura Militară, București, 2006.

Frunzeti, Teodor, Zodian, V. (coord.), *Lumea 2007. Enciclopedie Politică și Militară*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2007.

Frunzeti, Teodor; Zodian, Vladimir, *Lumea 2011. Enciclopedie politică și militară (Studii strategice și de securitate)*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2011.

Frunzeti, Teodor (coordonator), *Diplomația apărării și securitatea internațională*, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I, București, 2013.

Ghica, Luciana-Alexandra, Zulean, Marian, *Politici publice. Politica de securitate națională. Concepte, instituții, procese*, Editura Polirom, Iași, 2007.

Gogeanu, Paul, *Dunărea în relațiile internaționale*, Editura Politică, București, 1970.

Grumaz, Alexandru, *Noua ordine mondială de la primăvara arabă la Brexit*, Editura RAO, București, 2009.

Graur, Mariana, Petre, George, *Monografia Liceului Militar Alexandru Ioan Cuza*, Editura Muntenia, Constanța, 1995.

Hanganu, Marius, Vâlsan, Nicolae, *Puterea maritimă în Marea Neagră*, Editura Universității Naționale pentru Apărare, București, 2004.

Iancu, Nicolae, Chiru, Ioana, *Intelligence in the knowledge society*, Editura Academiei Naționale de Informații, București, 2019.

Ionescu, Ion, *Politica navală a României între anii 1919 și 1941*, Editura Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime Constanța S.A., Constanța, 2002.

Iordache, Constantin, *Elemente de artă militară maritimă*, Editura CTEA, București, 2007.

Iurașcu, Gheorghe, Popa, Costică, *Geografia și hidrometeorologia transporturilor navale*, București, 1989.

Koslinski, Niculae, *Epoca navelor cu vele și a tunurilor cu ghiulele, Partea I (Până la anul 1713)*, Editura Ara, București, 1996.

Koslinski, Niculae, *Războaie navale în veacul al XVI-lea. Preveza și Lepanto*, Editura Militară, București, 1991.

Malita, Mircea, *Diplomatia*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1968.

Malița, Mircea, *Diplomația. Școli și Instituții*, ediția a doua revizuită, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975.

Malița, Mircea, Dungaci, Dan, *Istoria prin ochii diplomatului*, Editura RAO, București, 2014.

Manole, Ilie, Damaschin, Ioan, Zemba, Anatolie, *Confruntări navale, București*, Editura Militară, București, 1988.

Mara, Dorin, *Marina Regală a României în cel de-al Doilea Război Mondial*, Editura Economică, București, 2000.

Medar, Sergiu T., *Diplomația apărării*, Editura ECTA, București, 2006.

Moșneagu, Marian, *Politica navală postbelică a României (1944 – 1958)*, Editura Mica Valahie, București, 2005.

Moșneagu, Marian, *Regele și Regina Mării Negre*, Editura Muntenia, Constanța, 2005.

Moșneagu, Marian, Nicolae, Gabriel Octavian, *Mircea – voievodul velilor, 1882-2014*, Editura Ex Ponto, Colecția Povești marinărești, Constanța, 2014.

Marian Moșneagu (coord.), Borandă, Georgeta, Cojoc, Mariana, Vochițu, Andrei, *Statul Major al Forțelor Navale 1860-2005. Tradiții și perspective*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2005.

Moștofle, Constantin, (coord.), *Impactul evoluției relațiilor internaționale asupra mediului de securitate. Sesiunea anuală de comunicări științifice cu participare internațională*”, vol. 1 și 2, Centrul de studii strategice de apărare și securitate, 18-19 noiembrie 2010, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2010.

Moștofle, Constantin (coord.), *Securitatea și apărarea spațiului sud-est european în contextul transformărilor de la începutul mileniului III*, Editura Universității de Apărare „Carol I”, București, 2006.

Mureșan, M., Țenu, C., Stăncilă, L., Enache, D., Filote, D., *Securitatea europeană la începutul mileniului III*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.

Mureșan L., Pop A., Bonciu, Florin, *The European Security and Defence Policy – A factor of influence on the actions of Romania in the field of security and defence*, research paper, The European Institute of Romania, București, 2004.

Naumescu, Valentin, *Politica Marilor Puteri în Europa Centrală și de Est. 30 de ani de la sfârșitul Războiului Rece*, Editura Humanitas, București, 2019.

Naumescu, Valentin (coordonator), *România, marile puteri și ordinea mondială (1918-2018)*, Editura Polirom, Colecția Historia, Iași, 2018.

Naumescu, Valentin, Moldovan, Raluca (coord.), *Tensiunea liberal-iliberal pe agenda globală. Probleme fundamentale ale lumii contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019.

Nazare, Vasile, *Politologie și geopolitică*, Editura Academiei Navale “Mircea cel Bătrân”, Constanța, 2005.

Olteanu, Constantin, *România - o voce distinctă în Tratatul de la Varșovia, memorii 1980-1985, dialog cu Dumitru Avram*, Editura ALDO, București, 1996.

Pașcu, I.M., Vintilă, S.N., *Teoria relațiilor internaționale*, Note de curs, Editura Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Științe Politice, București, 2007.

Păvăloiu, Mariana, *Gândirea militară navală românească în perioada interbelică*, teză de doctorat, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2003.

Păvăloiu, Mariana, Sârbu, Marian, *Forțele Navale Române – 150 de ani de la înființare*, Editura CTEA, București, 2010.

Păvăloiu, Mariana, Dinu, Bogdan, *Veteranii Marinei. Careul Marinarilor. Căpitan-comandor Alexandru Dumbravă*, Editura CTEA, București, 2013.

Popescu, Constantin, *Concepte strategice specifice mediului de securitate contemporan*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014.

Popovici, Ioan, *Organisarea armatei române, vol I. Schiță istorică a organizării de la 1830-1877*, Roman, 1900.

Sarcinschi, Alexandra, *Cooperare pentru și împotriva securității la Marea Neagră*, în *Impact Strategic*, nr. 2 [31]/2010, pp. 84-90. 46.

Sarcinschi, Alexandra, *Dileme de securitate: abordări subiective și obiective ale problematicii scutului antirachetă*, în *Impact Strategic*, nr. 3[40]/2011.

Sarcinschi, Alexandra, *Elemente noi în studiul securității naționale și internaționale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.

Sârbu, Marian, Moise, Leonida, *Geopolitică și geostrategie*, Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, Constanța, 2006.

Scurtu, Ion, Buzatu, Gheorghe, *Istoria românilor în secolul XX (1918-1940)*, Editura Paideia, București, 1999.

Simileanu, Vasile, Manolea, Aliodor, Todoran, Monica, *Marea Neagră. Strategii 2020 - GeoPolitica*, Editura TOP FORM, București, 2019.

Stoica, Alexandru, *Arhitectura globală de securitate – repere de analiză*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014.

Stoica, Alexandru F., *Marii actori statali și Uniunea Europeană în competiția globală de interes*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014.

Vâlsan, Nicolae, *Importanța Mării Negre în contextul geopolitic de la începutul mileniului III și reflectarea ei în conținutul și perspectivele acțiunilor Forțelor Navale române*, teză de doctorat, București, 2006.

Vâlsan, Nicolae, *Forțele Navale – element esențial al puterii maritime în Marea Neagră*, Editura Universității de Apărare “Carol I”, București, 2006.

Văduva, Gheorghe, *Simetria, disimetria și asimetria în conflictele militare actuale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2008.

Văduva Gheorghe, Dinu, Mihai-Ștefan, *Crizele politico-militare ale începutului de mileniu*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.

Vereș, Paul-Mihai, *Geopolitica*, Editura Ramuri, Craiova, 1940.

Vicol, Sorin, *Geopolitică și geostrategie în Regiunea Extinsă a Mării Negre*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2008.

*

Anghel, Gabriel, Ionescu, Cornel Ștefan, *Mediul de securitate contemporan și managementul crizelor*, Buletinul Universității Naționale de Apărare “Carol I”.

Anghel, Iulia, *Amenințări hibride și militarizarea globalizării: Rusia vs NATO*, în revista *Gândirea Militară Românească*, nr. 3/2018, rubrica Doctrină Militară, pag. 10-29.

Atanasiu, Carmen, *Evoluția flotei comerciale maritime între anii 1945-1989*, în revista *Marea Noastră*, anul VIII, nr. 27.

Ciută, Felix, *Region? Why region? Security, Hermeneutics, and the Making of Black Sea Region*, în *Geopolitics*, no. 1, vol. 13, 2008.

Constantin-Bercean, Ioana, *Populismul în context internațional*, în volumul *Tensiunea liberal-iliberal pe agenda globală. Probleme fundamentale ale lumii contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019 (Valentin Naumescu și Raluca Moldovan coordonatori), pag. 277-284.

Cernat, Romică. Romică Cernat, *Războiul hibrid – trăsături și efecte*, în revista *Gândirea Militară Românească*, rubrica Teorie și Artă Militară, nr. 2/2019, pag. 54-73.

Columbeanu, Sergiu, *Contribuții la istoria marinei române și navigației în România, 1829 – 1866*, în *Muzeul Național de Istorie*, vol. II, București, 1975.

Croitoru, Tinu-Ștefan, *Marea Neagră, importanța geostrategică și geopolitică*, în *Revista de Științe Militare* nr. 56/2019, pag. 116-122.

Eparu, Dorin-Marinel, *Mediul de securitate contemporan – caracteristici și trăsături definitorii*, în *Revista de Științe Sociale, Diplomatie și Studii de Securitate*, nr. 9/2017, pag. 12-23.

Filip, Adrian, *Geopolitica Mării Negre la interferența a trei civilizații*, în *GeoPolitica, Gambitul reginei – Geopolitică la Marea Neagră*, nr. 57 (3/2014).

Filip, Adrian, Coandă, Elena, *The State Power and Maritime Power Concept*, Conference on Defense Resources Management, București, 2010,

Foarță, Tana, *Dinamica democrațiilor liberale în Uniunea Europeană. O nouă cortină de fier?*, în volumul *Tensiunea liberal-iliberal pe agenda globală. Probleme*

fundamentale ale lumii contemporane, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019 (coord. Valentin Naumescu și Raluca Moldovan), pag. 88-110.

Hoșciuc, Francisc, *Salutul cu tunul*, în revista *Marina Română*, nr. 49, octombrie – noiembrie 1997.

Joja, Iulia-Sabina, *Black Sea Strategic Volatility. Players and Patterns*, Black Sea Strategic Papers, Foreign Policy Research Institute, octombrie 2019.

Lăzescu, Alexandru, *Asistăm la decesul democrației liberale?*, în volumul *Tensiunea liberal-iliberal pe agenda globală. Probleme fundamentale ale lumii contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019 (coord. Valentin Naumescu și Raluca Moldovan), pag. 7-31.

Lăzescu, Alexandru, Manea, Octavian, în volumul *Tensiunea liberal-iliberal pe agenda globală. Probleme fundamentale ale lumii contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019 (coord. Valentin Naumescu și Raluca Moldovan), pag. 7-31.

Lăzescu, Alexandru, Manea, Octavian, *Poate rezista modelul democrațiilor liberale sub asaltul tendințelor disruptive globale?*, în volumul *Tensiunea liberal-iliberal pe agenda globală. Probleme fundamentale ale lumii contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019 (coord. Valentin Naumescu și Raluca Moldovan), pag. 132-157.

Maci, Mihai, *Un milenarism fără termen*, în volumul *Tensiunea liberal-iliberal pe agenda globală. Probleme fundamentale ale lumii contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019 (coord. Valentin Naumescu și Raluca Moldovan), pag. 66-86.

Manole, Ilie, *Salutul naval cu salve de tun*, în revista *Lupta întregului popor*, nr. 4 (10), 1986.

Marin, Gheorghe, *Strategia navală în spații geografice restrânse*, în *Revista de Geografie Politică, Geopolitică și Geostrategie*, anul I, nr. 1, 2003.

Mocanu, Gheorghe, *Studiu asupra cooperării forțelor navale fluviale și maritime cu conducerea noastră strategică*, în *Revista aeronauticii și marinei*, nr. 5, 1940.

Mureșan L., *The New International Security Landscape*, în *Defense and Security Sector Governance and Reform in South East Europe: Insights and Perspectives*, second volume: *Macedonia, Moldova, Romania*, edited by J. Trapans and P. Fluri, DCAF-Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, Geneva/Belgrade, 2003.

Mureșan L., *Uniunea Europeană – Politica europeană de securitate și apărare*, lucrare elaborată în cadrul proiectului Phare RO-2002/000-586.03.01.04.02, „Formare inițială în afaceri europene pentru funcționarii publici din administrația publică centrală”, implementat de Institutul European din România în colaborare cu EUROMED-Euro mediteranean Networks din Belgia, în anul 2005.

Necula, Constantin, *Jaloanele dezvoltării Marinei Române*, manuscris, fond Muzeul Academiei Navale, Constanța, 2010.

Oprea, Ștefan, *Lumea sub efectele acțiunilor hibride*, Revista Monitorul Apărării și Securității, 2/2018.

Opriș, Petre, *Acțiuni ale aparatului de partid din armată în anii 1954-1960*, în Revista de Istorie Militară, iunie, 2007.

Opriș, Petre, *Atitudinea adoptată de România în problema aplicațiilor militare ale Tratatului de la Varșovia după invadarea Cehoslovaciei în august 1968*, în volumul *Securitate și societate: provocările mileniului trei*, București, Editura Academiei Naționale de Informații, 2004.

Paraschiva, Bădescu, *Regiunea Extinsă a Mării Negre: provocări și oportunități*, în revista *GeoPolitica, Gambitul reginei – Geopolitică la Marea Neagră*, nr. 57 (3/2014).

Pădurariu, Neculai, *Pânzarul moldovenesc în atenția specialiștilor italieni*, în *Magazin*, an. XXXV, nr. 25 din 20 iunie 1992 și nr. 36 din 5 septembrie 1992.

Păvăloiu, Mariana, *Locotenentul Victor Vlad-Delamarina*, în revista *Marina Română* (an XI), nr. 6, 2000.

Păvăloiu, Mariana, *Nava-școală Mircea – Navă simbol a orașului Constanța*, în revista *Marina Română*, numărul special „De Ziua Marinei”, 2012.

Pârlog, Adriean, Bica, Ionel, Arnăutu, Ștefan, *Diplomația apărării și promovarea intereselor de securitate națională*, în revista *Infosfera*, anul II, nr. 2/2010.

Popescu, Dorin, *Black Sea First – drumul către cabina de comandă*, editorial, în revista *Geopolitica, Marea Neagră – Strategii 2020*, Revistă de geografie politică, geopolitică și geostrategie, anul XVII, nr. 78-79 (2/2019), București 2019.

Popescu, Dorin, *Eroziuni hibride postmoderne. Eseu geopolitic despre narativele iliberale*, în volumul *Tensiunea liberal-iliberal pe agenda globală. Probleme fundamentale ale lumii contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019, pag. 32-47.

Roman, Daniel, Nicolaescu, Constantin, *Mediul de securitate actual – realități și perspective*, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, decembrie 2017.

Roșca Eugeniu, Kozlinski, Gheorghe, *Avem nevoie de Marina Militară?*, București, Tipografia Școlii Militare de Infanterie, nr. 1, 1923.

Savu, Alexandru, *Criza din Ucraina și noua ecuație de securitate în Regiunea Extinsă a Mării Negre*, în revista *Pulsul Geostrategic*, nr. 170, 20 iunie 2014.

Simileanu, Vasile, 2014, în revista *GeoPolitica. Lumea în mișcare (Redesenând harta lumii ...)*, nr. 54-55 (1/2014).

Vergatti, Radu Ștefan, *Despre problematica Mării Negre către sfârșit de ev mediu (sec. XII-XV)*, în revista *Geopolitica. Revistă de Geografie Politică, Geopolitică și Geostrategie*, anul II, nr. 1, 2004.

Vlad, Corneliu, *Lumea anului 2014 între schimbare și ordine*, în revista *GeoPolitica*, *Lumea în mișcare (Redesenând harta lumii ...?!)*, nr. 54-55 (1/2014).

V. LUCRĂRI DE AUTORI STRĂINI

Aggestam, Karin, Towns, Ann E. (eds.), *Gendering Diplomacy and International Negotiation*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2018.

Allison, Graham, *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?* Boston: Houghton Mifflin Harcourt, 2017.

Andrew F. Cooper, Jorge Heine, and Ramesh Thakur, *Introduction: The Challenges of 21st-Century Diplomacy*, în, *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*, 2013.

Barston, R.P., *Modern Diplomacy*, Routledge, London–New York, 1997.

Berridge, G.R., *Diplomacy: Theory and Practice*, 5 edition, Palgrave Macmillan, 2015.

Berry, David M., *Critical Theory and the Digital*, New York: Bloomsbury, 2014.

Bjola, Corneliu, Pamment, James, *Countering Online Propaganda and Violent Extremism: The Dark Side of Digital Diplomacy*, London: Routledge, 2018.

Bjola, Corneliu Holmes, Marcus (eds.), *Digital Diplomacy: Theory and Practice*, London: Routledge, 2015.

Booth, Ken, *Law, Force and Diplomacy at Sea*, Routledge Taylor&Francis Group, 2014.

Buzan, Barry, Waeber, Ole, de Wilde, Jaap, *Securitatea. Un nou cadru de analiză*, Editura CA Publishing, ClujNapoca, 2011.

Cable, James, *Diplomacy at Sea*, Macmillan Press Ltd., London, 1985.

Cable, James, *Gunboat Diplomacy 1919-1979*, second edition, Palgrave Macmillan, London, 1981.

Cable, James, *The Political Influence of Naval Force in History*, Macmillan Press Ltd., London, 1988.

Cahier, Philippe, *Diplomatic and consular service*, Ed. Rialp, 1965.

Chauprade, Aymeric, Thual, Francois, *Dicționar de geopolitică. State, concepte, autori*, Editura Corint, București, 2003.

Cooper, Andrew, *Diplomatic Afterlives*, Malden: Polity Press, 2014.

Cooper, Andrew, Thakur, Ramesh, *The Group of Twenty / G20*, London: Routledge, 2013.

Cooper, Andrew, *Intervention without Intervening? OAS and Democracy in the Americas*, Palgrave Macmillan, 2006.

Cooper, Andrew F., Heine, Jorge, Thakur, Ramesh, *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*, Oxfords University Press, 2013 (online publication: aug 2013).

Davis, Lance E., Engerman, Stanley L. *Naval Blockades in Peace and War-an Economic History Since 1750*, Cambridge University Press, 2006.

de Tinguay, Anne, *Moscova și lumea. Ambiția grandorii: o iluzie?*, traducere Dan Stancu, Editura Minerva, București, 2008.

Dufour, Jean-Louis, *Crizele internaționale: De la Beijing (1900) la Kosovo (1999)*, traducere, prefață și note Șerban Dragomirescu, Editura Corint, București, 2002.

Edmonds, Martin, Edmonds, Greg Mills, *Beyond the Horizon: Defence, Diplomacy and South Africa's Naval Opportunities*, South African Institute of International Affairs and the Centre for Defence and International Security Studies, Johannesburg, 1998.

Evans, Graham, Newnham, Jeffrey, *Dicționarul de relații internaționale englez-român*, traducere de Anca Irina Ionescu, Editura Universal Dalsi, București, 2001.

Flicke, Geir (ed.); Wigen, Einar; Blakkisrud, Helge; Kolsto, Pål, *The Shifting Geopolitics of the Black Sea Region. Actors, Drivers and Challenges*, Norwegian Institute of International Affairs Report, Oslo, 2011.

George, A.L., Simons, W.E. (eds.), *The Limits of Coercive Diplomacy*, Westview Press, Boulder 1994.

Hamilton, Keith, Langhorne, R., *The Practice of Diplomacy*, London: Routledge 1995.

Hocking, Brian, *Beyond "newness" and "decline": the development of catalytic diplomacy*, Diplomatic Studies Programme Discussion Paper (DSPDP), Diplomatic Studies Programme, Leicester University, 1995.

Huntington, Samuel P., *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Litera, București, 2019.

Jönsson, Christer, Tallberg, Jonas, *Transnational Actors in Global Governance. Explanations and Implications*, Palgrave Macmillan, 2010.

Jönsson, Christer (coord.), *The Opening Up of International Organizations*, Cambridge University Press, 2015.

Kissinger, Henry, *Diplomația*, traducere Mircea Ștefancu și Radu Paraschivescu, Editura All, București, 2013 (*Diplomacy*, Simon & Schuster, New York, 1994).

Kissinger, Henry, *World Order: Reflections on the Character of Nations and the Course of History*. London: Penguin, 2015.

Kleiner J., *Diplomatic Practice. Between Tradition and Innovation*, World Scientific Publishing, Singapore, 2010.

Magda, Yevhen, *Russia's Hybrid Aggression: Lessons for World*, traducere în limba engleză din limba ucraineană de Irena Zabytko, Editura Kalamar, Kiev, 2018.

Manor, Ilan, *The digitalization of public diplomacy*, e-book, Palgrave Macmillan, 2019.

Marples, R. David, *Rusia în secolul XX. În căutarea stabilității*. Traducere de Mihai-Dan Pavelescu, Editura Meteor Press, Colecția Istorie, București, 2014.

Marshall, Peter, *Positive Diplomacy*, ebook (a doua ediție), Palgrave Macmillan, London, 1999.

Mullerson, Rein, *Dawn of a New Order: Geopolitics and the Clash of Ideologies*, London: I.B. Tauris, 2017.

Khun, Thomas, *The Structure of Scientific Revolutions*, 1962.

Nathan, James A., *Soldiers, Statecraft and History-Coercive Diplomacy And International Order*, Praeger Publisher, 88 Road West, Westport, 2002.

Nassim Nicholas Taleb în *The Black Swan: The Impact of the Highly Improbable*, Editura Penguin, București, 2008

Nicolson Harold, *Diplomacy*, Institute for the Study of Diplomacy, School of Foreign Service, Georgetown University Washington, 1988 (ediția princeps: Oxford University Press, 1964);

Ovcharov, Nikolai, *Ships and shipping in the Black Sea (XIV – XIX centuries)*, St. Kliment Ohridski, Sofia, University Press, 1993.

Philippe Cahier, *Le droit diplomatique contemporain*, Paris, 1962; *Diplomatic and consular service*, Ed. Rialp, 1965.

Philippe Cahier, Luke T. Lee, *Vienna Conventions on Diplomatic and Consular Relations, International Conciliation*, no. 571, January 1969.

Plessis, A., *Defence Diplomacy Conceptual and Practical Dimension with Specific Reference to South Africa*, Department of Political Sciences, University of Pretoria, Pretoria, 2008.

Reychler, Luy, *Beyond traditional diplomacy*, University of Leicester, Centre for the Study of Diplomacy, DSPDP 17, 1996.

Rodger, N.A.M., *Naval Power in the Twentieth Century*, Palgrave Macmillan UK, 1996.

Riordan, Shaun, *Noua diplomatie. Relații internaționale moderne*, traducere din limba engleză: Nicolae Năstase, Editura Antet, București, 2004.

Rummel, R. J., *The Conflict Helix*, New Jersey, 1991.

Sending, Ole Jacob, Pouliot, Vincent, Neumann, Iver B., *Diplomacy and the Making of World Politics*, Cambridge, MA: Cambridge University Press, 2015.

Shelling, Thomas, *Strategia Conflictului*, traducere de Elena Burlacu și Ruxandra Toma, Editura Integral, București, 2000.

Slobodchikoff, Michael O., *Building Hegemonic Order Russia's Way: Order, Stability, and Predictability*, Lexington Books, 2014.

Steiner, Barry H., *Collective Preventive Diplomacy - A Study in International Conflict Management*, State University Of New York Press, 2004.

Toffler, Alfred, Toffler, Heidi, *Puterea în mișcare*, Editura Antet, București, 2006.

Zaharna, R.S., *Relational, Networked and Collaborative Approaches to Public Diplomacy*, Routledge, 2013.

Zaharna, R.S., *Battles to Bridges: U.S. Strategic Communication and Public Diplomacy after 9/11*, Palgrave MacMillan, 2010.

Wilson, Aalstair, Callo, Joseph F., *Who's Who in Naval History-From 1550 to the Present*, Routledge Taylor&Francis Group, 2004.

*

Bugajski, Janusz, Doran, Peter B. (co-autori), *Black Sea Rising. Russia's Strategy in Southeast Europe - Black Sea Strategic Report No. 1*, Center for European Policy Analysis, 2019.

Bugajski, Janusz, Doran, Peter B. (co-autori), *Black Sea Imperatives, Strategic Report No. 3 - Ensuring NATO Security and American Interests for the Incoming U.S. Administration*, Center for European Policy Analysis, november 2016.

Bugajski, Janusz, Doran, Peter B., Hodges, Ben, *Strengthening NATO's Eastern Flank, A Strategy for Baltic Black Sea Coherence*, november 2019.

Bordachev, Timofei, *The Guns of April, or the Return of Strategic Frivolity*, Valdai Discussion Club, 2017.

Celikpala, Mitat, *Escalating rivalries and diverging interests: prospects for stability and security in the Black Sea region*, in *Southeast European and Black Sea Studies*, vol. 10, no. 3, september 2010.

Cohen, A., *Diplomacy 2000 BC to 2000 AD*, paper presented at annual conference of British International Studies Association, Southampton, 1995.

Cottey, A. Forstey, A., *Reshaping Defense Diplomacy: New Role for Military Cooperation Assistance*, Adelphi Paper No 365, Oxford University Press for the International Institute of Strategic Studies, 2004.

de Keulenaar, Emillie V., Melissen, J., *Critical digital diplomacy as a global challenge: the South Korean experience*, in *Global Policy*, 8 (3), 2017, 294-302.

Dodd, T. Oakes, M., *The Strategic Defence Review White Paper*, Research Paper 91, London, 1998.

Doran, Peeter, Sikorski, Marta, *Crisis in Crimea*, în *CEPA Bulletin*, nr. 35, martie 2014.

Flanagan, Stephen J., Chindea, Irina A., *Russia, NATO, and Black Sea Security Strategy Regional Perspectives from a 2019 Workshop*, Prepared for the U.S. European Command, 2019.

Graeme P. Herd, Fotios Moustakios, *Black Sea Geopolitics, Dilemmas, Obstacles and Prospects*, studiu elaborat de către experții Centrului de Cercetări și Studii ale Conflictului, Marea Britanie, iunie 2000

Japaridze, Tedo, *The Black Sea – A Key Strategic Corridor. Is the Region a Black Hole or a Grey Zone within the EU, Eurasian and Euro-Atlantic Space?*, în *Black Sea Security. International Cooperation and Counter-Trafficking in the Black Sea Region*, IOS Press BV, Amsterdam, 2010.

Karaganov, Serghei, Suslov, Dmitry, *A new Global Order – a view from Russia*, în *Russia in Global Affairs*, 2018.

McInnes, Colin, *Labour's Strategic Defense Review*, in *International Affairs*, vol. 4, 1998, pag. 823-845.

Miller, Alexei, Fyodor Lukyanov, *Detachment Instead of Confrontation: Post-European Russia in Search of Self-Sufficiency*, Bruno Kreisky Forum Report, October 2016.

Minich, Ruslan, *Russia Shows its Military Might in the Black Sea and Beyond Ukraine*, Atlantic Council, 2018.

Osborne J., *Beyond Irregular Warfare: A Strategic Concept for Countering Irregular Adversaries and Engagement in Complex Security Environments*, Small Wars Journal, February 2009.

Paitinka, Eric, *Military Diplomacy and its present functions*, International & National Studies no. 20; 2016 (179–194).

Samokhalov, Vsevolod, *Colored Revolutions in the wider Black Sea Region and the Geopoliticization of Democracy, Democratization and Security in Central and Eastern Europe and the Post-Soviet States*, 2017.

Schweller, Randall L., *Rising Powers and Revisionism in Emerging International Orders*, Valdai Discussion Club, 2015.

Stanzel, Volker (ed.), *New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century*, SWP Research Paper (Stiftung Wissenschaft und Politik German Institute for International and Security Affairs), SWP Research Paper 11 November 2018.

Stavidris, James, *Sea Power: The History and Geopolitics of the World's Oceans*, Harcover, 2017.

Suslov, Dmitry, *The Limits of Global Containment: How to Win a New Cold War*, Valdai Discussion Club, 2018.

Till, Geoffrey. *Seapower: A Guide for the Twenty-First Century* (Cass Series: Naval Policy and History Book 61), 4th Edition, Kindle Edition, 2019.

Toucas, Boris, *The Geostrategic Importance of the Black Sea Region: A Brief History*, CSIS, February 2, 2017.

Volten, Peter M. E., Tashev, Blagovest, *Establishing Security and Stability in the Wider Black Sea Area. International politics and the new and emerging democracies*, NATO Sciences for peace and security Series, vol. 26, Sofia, 2006.

Wolfgang Ischinger, Claudia Cornelien, *Lumea în pericol: Europa și Germania în vremuri nesigure*, traducere de Victor Scoradeț, Editura Cartea Veche, București, 2019 (lucrare apărută cu sprijinul New Strategy Center).

VI. SURSE WEB

<https://animv.ro/revista-romana-de-studii-de-intelligence/>
<https://animv.ro/volum-iks-2015/https://buletinul.unap.ro/>
<https://www.cia.gov>

<https://www.csis.org/analysis/geostrategic-importance-black-sea-region-brief-history>
https://csat.presidency.ro/files/documente/RAPORT_CSAT_privind_activitatea_desf_asurata_in_anul_2015.pdf
<https://cssas.unap.ro/ro/is.htm>
<https://cssas.unap.ro/ro/cercetare.htm>
https://cssas.unap.ro/en/pdf_books/conference_2019_vol1.pdf
https://cssas.unap.ro/en/pdf_books/conference_2019_vol2.pdf
https://cssas.unap.ro/en/pdf_books/conference_2018_vol1.pdf
https://cssas.unap.ro/en/pdf_books/conference_2018_vol2.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2017.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2016.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2015_vol1.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2015_vol2.pdf
https://cssas.unap.ro/en/pdf_books/conference_2014_vol1.pdf
https://cssas.unap.ro/en/pdf_books/conference_2014_vol2.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2013_vol1.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2013_vol2.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2012_vol1.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2012_vol2.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/sesiune_2011_vol1.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/sesiune_2011_vol2.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/CSSAS%20-%20Sesiunea%20anuala%20de%20comunicari%20stiintifice%20-%202010.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/DMS_iun-sep18.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/DMS_apr-mai18.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/DMS_feb-mar18.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/evaluare_strategica_2017.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/evaluare_strategica_2016.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/evaluare_strategica_2014.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/evolutia_mediului_de_securitate_in_zona_extinsa_a_marii_negre_si_influenta_acesteia_asupra_configurarii_fortelor_navale_ale_romaniei_pe_termen_mediu_si_lung.pdf
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/evaluare_strategica_2018.pdf
<https://www.csis.org/analysis/geostrategic-importance-black-sea-region-brief-history>
<http://www.contributors.ro/global-europa/%25E2%2580%259Cimpunerea-hibrida-a-hegemoniei%25E2%2580%259D-in-spa%25C8%259Biul-pontic/>
https://docs.wixstatic.com/ugd/644196_29f8496cc1934185865b81480c4561b5.pdf
https://docs.wixstatic.com/ugd/644196_009fdd8eab7e40439309bc83e31560.pdf

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/76166/joint-communication-eastern-partnership-policy-beyond-2020-reinforcing-resilience---eastern_en

<http://en.kremlin.ru/events/president/news/56957>

<https://www.foreign.senate.gov/imo/media/doc/FinalRR.pdf>

<https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2019/10/jojobssp2.pdf>

https://fsi-live.s3.us-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/chapter_1_power_rev_nov_2019.pdf

<http://gmr.mapn.ro/>

https://issuu.com/animv/docs/metaanaliza_factorilor_de_risc_la_a

<https://jamestown.org/program/russias-black-sea-dominance-strategy-a-blend-of-military-and-civilian-assets/>

http://www.kreisky-forum.org/dataall/Report_Post-European-Russia.pdf

<https://link.springer.com/book/10.1007%2F978-1-349-14585-0>

https://www.mapn.ro/publicatii_militare/

https://www.mapn.ro/publicatii_militare/documente/4_2019.pdf

https://www.mapn.ro/publicatii_militare/arhiva_infosfera/index.php

https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_11/20191129_191129-adaptation_2018_2019_en.pdf

<https://www.nato.int/wearenato/security-challenges.html>,

<http://www.navy.ro/index.html>

https://www.navy.ro/media/revista_mr/numere/almanah2010.pdf

<https://newstrategycenter.ro/wp-content/uploads/2016/06/Policy-Paper-NSC-and-Center-for-American-Sea-Power-June-2016.pdf>

<https://newstrategycenter.ro/wp-content/uploads/2017/02/Policy-Paper-New-Strategy-Center-and-Marmara-Group-February-20171.pdf>

<https://newstrategycenter.ro/wp-content/uploads/2016/06/Policy-Paper-NSC-and-Center-for-American-Sea-Power-June-2016.pdf>

<https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/978019958886.001.0001/oxfordhb-9780199588862-e-1>

https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/conf_proceedings/CF400/CF405/RAND_CF405.pdf

https://www.researchgate.net/publication/282868790_Colored_Revolutions_in_the_wider_Black_Sea_Region_and_the_Geopoliticization_of_Democracy

https://securityconference.org/assets/user_upload/MunichSecurityReport2020.pdf

<https://www.securityconference.de/en/activities/munich-securityconference/munich-security-conference/msc-2019/overview/>

https://www.swpberlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP11_sze.pdf

VII. REVISTE

Almanahul Forțelor Navale, Constanța, 2010.

Anuarul Muzeului Marinei Române, Constanța, 2010-2019.

Arhiva Academiei Navale "Mircea cel Bătrân": Registrul Istoric al Școlilor Marinei (1948-1952); Formularul Istoric al Școlii Militare, Constanța, 1968.

Arhivele Statului București, București, fond Casa Regală, dosar 11/1921.

Biblioteca Muzeului Marinei Române (BMMR), Constanța: Documentare privind istoria Marinei Militare Române 1880-1960, dosar I/131; dosar nr. 1/157.

Buletinul Oficial al R.S.R., București: partea I, nr. 140 din 13. 09. 1973; anul V, nr. 63, p. I, din 2 iunie 1969.

Buletinul Universității Naționale de Apărare "Carol I", Editura Universității Naționale pentru Apărare "Carol I", București; arhivă 2004-2020.

CSPAMI / Centrul de Studii de Păstrare a Arhivelor Militare Istorice: fond C.M.M, dosar nr. 348 (*Expunere de motive pentru programul nostru naval*), 1930; fond Cabinetul Ministrului, dosar nr. 506; fond 2988, dosar nr. 466; fond C.M.M., dosar nr. 158; fond 5488, dosar nr. 2904; Marele Stat Major, fond *Școala Navală*, dosar nr. 147; fond 1683, dosar 4546; fond C.M.M, Secția Operații, dosar nr. 3750; fond 1863, dosar 8764; fond Comandamentul Marinei Militare, Secția Operații, dosar nr. 3750; fond Biblioteca, Registrul Istoric nr. 468.

Gândirea Militară Românească, revistă de știință militară și studii de securitate, Statul Major al Apărării, București: arhivă, 2009-2020.

Geopolitica, Revistă de geografie politică, geopolitică și geostrategie, București: arhiva 2007-2020.

Impact strategic, publicație științifică trimestrială bilingvă a CSSAS / Centrul de studii strategice de apărare și securitate, Universitatea Națională de Apărare "Carol I", București: arhivă 2001-2020.

Infosfera, revistă de studii de securitate și informații pentru apărare, Direcția Generală de Informații a Apărării, București: anul XI, 4/2019 și arhivă 2009-2019.

Marea Noastră, revistă, Constanța: (an VII), 1936, nr. 8-9; (an VIII), 1939, nr. 6.

Marina Română, revista Forțelor Navale Române, Constanța: anul II, nr. 10, octombrie 1991; nr. 50, 1997; nr. 98, 2004; nr. 109, 2005; nr. 111, 2006; nr. 4 (120), 2007; numărul special N.S. *MIRCEA, 70 de ani de diplomație navală*, 2009.

Monitorul Oficial, București: mai 1920; nr. 266 din 14 noiembrie 1936; nr. 231 din octombrie 1938.

Registrul istoric - *Istoria Bricului Mircea*, Marina Militară, Constanța, 1902.

Registrul istoric al NS *Mircea*, Constanța, arhivă 1989-2020.

Registrul Istoric A 0526/1998 - Statul Major al Forțelor Navale, Constanța.

Registrul Istoric A 0527/1998 - Statul Major al Forțelor Navale, Constanța.

Revista Marinei, Constanța: (an II), nr. 2, aprilie, mai, iunie 1927; III (1928), nr. 1, ianuarie – aprilie, 1928.

Revista Marina Română nr. 126 / 2008

Revista Română de Studii de Intelligence, Academia Națională de Informații “Mihai Viteazul”, București: arhivă 2009-2020.

Romanian Defence, publicație a Ministerului Apărării Naționale, București: arhivă 2013-2019.

VIII. DOCUMENTE DE REFERINȚĂ

*** *Armata română în primii ani ai revoluției și construcției socialiste*, Editura Militară, București, 1975.

*** *Dicționarul de relații internaționale*, București, 1998.

*** *Documente privind istoria militară a poporului român, 23-31 august 1944*, vol. I, București, Editura Militară, 1977.

*** *Meta-analiza factorilor de risc la adresa securității naționale a României - 2020*, proiect realizat în cadrul Institutului Național de Studii de Intelligence, Editura Academiei Naționale de Informații “Mihai Viteazul”, București, 2015.

*** *Monografia Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”. Tradiții, prezent și perspectivă*, Editura Yacht Club Român, București, 2002.

*** *Enciclopedia Armatei Române*, Statul Major General, Serviciul Istoric al Armatei, Editura CTEA București, 2009.

*** *Routledge Handbook of Diplomacy and Statecraft*, 2012.

*** *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019* “O Românie puternică în Europa și în lume”

*** *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2020-2024* “Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă, într-o lume marcată de noi provocări”

*** *Sage Handbook of Diplomacy*, 2016.

*** *Why the Black Sea matters*, New Strategy Center și Hudson Institute – Center for American Seapower, 2016.

*** *Vulnerabilities and Opportunities in the Black Sea region. Romanian perspective; Turkish perspective*, New Strategy Center și Marmara Group Strategic and Social Research Foundation, policy paper, februarie 2017.

*** *Russia’s Black Sea Dominance Strategy – A Blend of Military and Civilian Assets*, Eurasia Daily Monitor Volume: 16, November 2019.

Report on the Investigation into Russian Interference in the 2016 Presidential Election, By US Special Counsel Robert S. Mueller, III, 2019.

Disinformation and ‘Fake News’: Final Report, By the Digital, Culture, Media and Sport Committee of the UK Parliament, 2019.

U.S. Sanctions on Russia: An Overview, By the US Congressional Research Service, 2019.

Latvia Blocks Access to Kremlin Mouthpiece Portal According to EU Sanctions Rules, By Latvian Public Broadcasting, 2019.

Latvia: 2018 State Security Annual Report, By the Constitution Protection Bureau of the Republic of Latvia, 2018.

Lithuania: National Threat Assessment 2018, By the State Security Department of the Republic of Lithuania, 2018.

Countering Information Influence Activities: A Handbook for Communicators, By the Swedish Civil Contingencies Agency, 2018.

UK Government Launches Rapid Response Unit against Disinformation, By the Government Communication Service, 2018.

Putin's Asymmetric Assault on Democracy in Russia and Europe: Implications for U.S. National Security, By the Committee on Foreign Relations, US Senate, 2018.

The FBI Launches a Combating Foreign Influence Webpage, Press Release, FBI National Press Office, 2018.

Exposing Russia's Effort to Sow Discord Online: The Internet Research Agency and Advertisements, By the Permanent Select Committee on Intelligence, US House of Representatives, 2018.

Assessing Russian Activities and Intentions in Recent US Elections (Intelligence Community Assessment), By the Office of the Director of National Intelligence, United States, 2017.

International Security and Estonia, By Teabeamet Estonian Information Board, now Estonian Foreign Intelligence Service, 2017.

Denmark: Intelligence Risk Assessment 2017, By the Danish Defense Intelligence Service, 2017.

Russia: Implications for UK Defence and Security, By the UK House of Commons Defence Committee, 2016.

“Regiunea Mării Negre, poligon de testare a unei noi ordini mondiale” studiu geopolitic Dorin Popescu,

EU Restrictive Measures in Response to the Crisis in Ukraine, By the Council of the European Union (overview, 2014-present).